

Michał Jędrzejczyk

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Finansowej „Finansowanie i opodatkowanie rolnictwa. Potrzeba i kierunki zmian”

Nałęczów, 19 – 21 Październik 2016 Roku

W dniach 19 – 21 października 2016 r. w sali konferencyjnej uzdrowiska Nałęczów - Termy Pałacowe Nałęczowianka, w ramach europejskiej sieci naukowej KUL TAX odbyła się międzynarodowa konferencja finansowa pod tytułem „Finansowanie i opodatkowanie rolnictwa. Potrzeba i kierunki zmian”. Organizatorem konferencji była Katedra Finansów i Prawa Finansowego Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL pod kierownictwem dr hab. Pawła Smolenia, prof. KUL. Celem konferencji była refleksja nad obecnym systemem finansowania rolnictwa w Polsce oraz dyskusja nad potrzebą i kierunkiem zmian modelu opodatkowania. Niewątpliwym atutem konferencji była próba zaprezentowania problematyki finansowania i opodatkowania rolnictwa w Polsce, zarówno z punktu widzenia nauk prawnych, jak i ekonomicznych. Spotkanie zgromadziło kilkudziesięciu uczestników, wśród których oprócz przedstawicieli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II znaleźli się także, pracownicy Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego w Siedlcach, Uniwersytetu Zielonogórskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu oraz Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie oraz Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że konferencja wzbogacona została o wystąpienia gości zagranicznych reprezentujących ośrodki naukowe z Chorwacji, Gruzji i Litwy.

Konferencję otworzył dr hab. Paweł Smoleń, prof. KUL wspólnie z prodziekanem KUL ds. nauki dr hab. Andrzejem Herbetem, prof. KUL. Profesorowie zgodnie zwrócili uwagę na aktualność zagadnienia będącego przedmiotem

konferencji oraz na potrzebę nowego spojrzenia na model finansowania i opodatkowania rolnictwa w Polsce.

Konferencja podzielona została na pięć części merytorycznych, które modelowane były według kolejności przez dr hab. Pawła Smolenia (sesja I), prof. KUL, prof. dr hab. Alicję Pomorską, dr Marcina Burzca (sesja II), prof. dr hab. Wiesławę Miemiec (sesja III), dr hab. Jolantę Szołno – Koguc (sesja IV) oraz dr hab. Pawła Smolenia, prof. KUL (sesja V).

Pierwszy panel tematyczny poświęcony został *zakresowi i uwarunkowaniom opodatkowania rolnictwa w Polsce*. W tej części swoje referaty wygłosiło czterech prelegentów. Referat Prof. dr hab. Wandy Wójtowicz zatytułowany został jako *„Teoretyczne modele opodatkowania rolnictwa”*. Następnie swoje wystąpienie pod tytułem *„Przychodowość jako wyznacznik podatku rolnego”* wygłosił dr hab. Andrzej Gorgol. W dalszej kolejności referat wygłosił dr hab. Paweł Borszowski przedstawiając zagadnienie zatytułowane *„Obszar nieostrości zakresu przedmiotowego opodatkowania podatkiem rolnym”*. W wystąpieniu tym autor wskazał na problem właściwego określenia przedmiotu opodatkowania przy wykorzystaniu zwrotów uelastyczniających w postaci określeń nieostrych w regulacji przedmiotu opodatkowania w podatku rolnym. Ostatnim referatem zamykającym pierwszą część tematyczną konferencji było wystąpienie dr Piotra Pomorskiego, który przedstawiając *„Podmiotowe aspekty opodatkowania rolnictwa w Polsce - stan obecny i postulaty de lege ferenda”*, zwrócił uwagę na problem opodatkowania rolnictwa pod kątem podmiotowym. Zdaniem prelegenta analiza struktury działalności rolniczej prowadzonej w Polsce uzasadnia autorską tezę o nieadekwatności współczesnego modelu opodatkowania rolnictwa, który pomija dochodowy efekt tejże działalności przy dominującym w polskich realiach modelu drobnego i indywidualnego gospodarstwa rodzinnego. Autor wyraża przeświadczenie na temat nieuchronności zmian w zakresie opodatkowania rolników przez włączenie ich do systemu podatków dochodowych, z zagwarantowanymi w okresie przejściowym przywilejami w zakresie możliwości stosowania przy nich uproszczonych mechanizmów opodatkowania.

Drugi panel poświęcony został *zagranicznym doświadczeniom w zakresie opodatkowania rolnictwa*. W tej części konferencji swoje wystąpienia zaprezentowali reprezentanci Uniwersytetu w Zagrzebiu, Sonja Cindori oraz Jasna Kropf, które wygłosiły referat pod tytułem *“Taxation of agriculture in Croatia”*. Nino Pataraja, która była przedstawicielem Uniwersytetu w Tiblisi zaprezentowała wystąpienie zatytułowane *„Taxation of agriculture in Georgia”*. Natomiast Paulius Cerkas, reprezentujący Uniwersytet w Kownie wygłosił referat *„Taxation of agriculture in*

Lithuania”. Wystąpienia zagranicznych gości umożliwiły zobrazowanie odmiennych modeli opodatkowania rolnictwa w Chorwacji, Gruzji i na Litwie.

Na trzeci panel, który został zatytułowany *rolnictwo a działalność gospodarcza – analiza prawno podatkowa* złożyły się wystąpienia trzech prelegentów. Dr Marcin Burzec, wygłosił referat zatytułowany *„Opodatkowanie specjalistycznej produkcji rolnej w Polsce”*, w którym podkreślił dualizm działalności rolniczej, problemy związane z zakresem przedmiotowym podatku oraz normami szacunkowymi dochodu rocznego oraz wskazał na propozycje zmian opodatkowania specjalistycznej produkcji rolnej w Polsce. Następnie dr Paweł Majka w referacie zatytułowanym *„Opodatkowanie gruntów rolnych zajętych na działalność gospodarczą”* stwierdził, że termin „zajęcie” należy rozumieć jako czynności faktyczne (obserwowalne), a grunt zajęty to taki, który nie jest (nie może być) wykorzystywany do prowadzenia działalności rolniczej, z uwagi na zmiany jakie zaszły na skutek zajęcia. Ponadto podkreślił, że w dalszym ciągu problem stanowi znaczenie danych zawartych w ewidencji gruntów i budynków, w sytuacji gruntów zrehabilitowanych, z uwagi na przyjmowanie błędnego stanowiska, iż decyzja o zakończeniu rekultywacji w dacie jej wydania „aktualizuje” ewidencję gruntów. Ostatnie w tej części wystąpienie zatytułowane *„Prowadzenie gospodarstwa rolnego przez małżonków a status podatnika w podatku od towarów i usług”* zostało wygłoszone przez dra Adama Zdunka. Jak podkreślał referent, małżonek rolnika, który złożył zgłoszenie rejestracyjne zgodnie z ustawą o podatku od towarów i usług, nie może w ramach własnej działalności gospodarczej świadczyć usług rolniczych, ponieważ zgłoszenie dokonane przez małżonka obejmuje swoim zakresem również i działalność drugiego małżonka. Dlatego, też także małżonek nie może w ramach własnej działalności gospodarczej świadczyć usług rolniczych, gdy drugi małżonek złożył zgłoszenie rejestracyjne w imieniu całego gospodarstwa.

Należy zaznaczyć, że ta część konferencji umożliwiła zaobserwowanie praktycznych trudności związanych z opodatkowaniem rolnictwa w Polsce.

Czwarty panel konferencji o charakterze ekonomicznym zatytułowany został jako *ekonomiczne aspekty opodatkowania rolnictwa w Polsce*. W tej części swój referat zatytułowany *„Wpływ formy opodatkowania na efektywność dochodową rolników”* wygłosiła dr Wioletta Turowska, która przedstawiła optymalny wariant opodatkowania dla gospodarstw rolnych podzielonych według kryterium wielkości ekonomicznej na sześć grup (na podstawie Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych). Ponadto prelegentka w swoim wystąpieniu podkreśliła, że wyłączenie dopłat z opodatkowania spowoduje w dwóch grupach brak zobowiązań podatkowych (gospodarstwa bardzo małe i bardzo duże).

Natomiast zastosowanie progu przychodowego powyżej którego następuje opodatkowanie, wyłączy z opodatkowania dwie grupy gospodarstw (bardzo małe i małe). Dlatego, też rozwiązania ryczałtowe są najkorzystniejsze dla trzech grup gospodarstw rolnych i zwiększenie stawki ryczałtu do max 3,5% będzie dla tych gospodarstw nadal optymalnym wariantem opodatkowania. Następnie dr Maria Zuba-Ciszewska w wystąpieniu zatytułowanym „*Wpływ niektórych uwarunkowań na poziom wyników finansowych gospodarstw rolnych uczestniczących w Polskim FADN*” wskazała, że czynniki takie jak m.in. wskaźnik bonitacyjny ziemi własnej, udział ugorów i odłogów w powierzchni użytków rolnych, produktywność ziemi, nakłady pracy najemnej, inwestycje brutto, wartość maszyn i urządzeń przypadająca na jedną osobę pełnozatrudnioną, kapitał gospodarstwa rolnego przypadający na 1 ha użytków rolnych, wpływają na wynik finansowy gospodarstw rolnych oraz dokonywany przez ich właścicieli sposób opodatkowania. W dalszej kolejności swoje wystąpienie wygłosiła dr Anna Kobiałka, którego celem było dokonanie analizy wyposażenia dochodowego gmin wiejskich województwa lubelskiego, ze szczególnym uwzględnieniem wpływów podatkowych z działalności rolniczej, czyli głównie z podatku rolnego w latach 2011-2015. Należy zaznaczyć, że w swoich propozycjach zmian opodatkowania działalności rolniczej wskazała, że najprostszym rozwiązaniem w zakresie opodatkowania działalności rolniczej jest opodatkowanie podatkiem dochodowym według skali lub liniowym od osób fizycznych. Zdaniem dr Anny Kobiałka takie rozwiązanie dawałoby możliwości rozliczania się wspólnie ze współmałżonkiem lub dzieckiem, korzystania z ulgi prorodzinnej oraz możliwość rozliczania poniesionych w działalności strat. Natomiast podstawą do ustalania wysokości dochodu i zobowiązania podatkowego powinna być prosta ewidencja w postaci książki przychodów i rozchodów lub ewidencja prowadzona na potrzeby rozliczania podatku VAT. Pod uwagę można wziąć również możliwość wprowadzenia ryczałtowego podatku od przychodów, ale to rozwiązanie nie uwzględnia kosztów i nie daje możliwości skorzystania z ulg rodzinnych.

Piąty ostatni panel konferencji poświęcony został nowemu modelowi opodatkowania rolnictwa w Polsce. Próbę podsumowania dyskusji na temat zagadnienia opodatkowania rolnictwa w Polsce podjął dr hab. Paweł Smoleń, prof. KUL. Ponadto dr Piotr Pomorski oraz dr Marcin Burzec dokonali prezentacji propozycji rozwiązań modeli opodatkowania rolnictwa w Polsce. Na szczególną uwagę zasługiwała próba reasumpcji najważniejszych barier reformy opodatkowania rolnictwa w Polsce, do których dr Piotr Pomorski oraz dr Marcin Burzec zaliczyli m.in. historycznie kształtowanie systemu podatkowego, dostosowywanie się warunków ekonomicznych, społecznych i politycznych do systemu

podatkowego, rozbudowywanie systemu podatkowego, rutynę administracji skarbowej charakteryzująca się niechęcią do nowych, nieopanowanych jeszcze rozwiązań, przyzwyczajenie podatników do zastanego stanu prawnego, brak odwagi polityków skutkująca inercją ustawodawcy, przejściowy spadek dochodów publicznych w przypadku reformy systemu podatkowego, opóźnione w czasie pierwsze efekty reform podatkowych, które ujawniają się dopiero w okresie 2 – 4 lat, ograniczone zaufanie społeczeństwa co do celu, sensu i metod reformy oraz specyfika rolnictwa (czynniki klimatyczne, zróżnicowanie terytorialne, zmiany demograficzne).

W dyskusji podsumowującej konferencję, w której udział wzięli prelegenci oraz zgromadzeni na sali konferencyjnej goście stanowczo podkreślano o potrzebie zmian w zakresie dotychczasowego modelu opodatkowania rolnictwa w Polsce.

Autor

Mgr Michał Jędrzejczyk, asystent w Katedrze Bankowości, Prawa Finansowego i Instytucji Finansowych Wydziału Zamiejscowego Prawa i Nauk o Społeczeństwie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Stalowej Woli, radca prawny, radny gminy Morawica. Zainteresowania naukowe: samorządowe prawo finansowe, kontakt: michaljedrzej@op.pl